

Hrvatski građevni širi se u inozemstvu

Domaće građevinske kompanije su se nakon usporavanja velikih infrastrukturnih projekata u Hrvatskoj počele okretati inozemstvu

ANTE PAVIĆ

ante.pavic@poslovni.hr

Hrvatski građevinski sektor godinama je u vrijeme socijalističkog sustava bio jedan od najuspješnijih u Hrvatskoj, ali ga je rat 90-ih godina doveo do ruba opstanka. Velikim državnim projektom gradnje autoceste Zagreb - Split ponovno je probudio građevinske kompanije koje su zahvaljujući investiciji vrijednoj oko 2,5 milijardi eura doživjele bum. Na noge su se digle velike građevinske tvrtke te građevinski lobi danas vrti više od 3 milijarde eura godišnje. Ti radovi intenzivirali su se 2000. godine. Kompanije na rubu bankrota ponovno su postale jedne od najuspješnijih u Hrvatskoj, a velika borba za novim inženje-

rima popularizirala je fakultet građevinarstva. U Hrvatskoj nije bilo studenta s diplomom koji je trebao dugo čekati na zaposlenje. Smanjenje obujma velikih infrastrukturnih poslova posljednjih godina donijelo je potrebu za pozicioniranjem izvan hrvatskih granica i seljenjem na strana gradilišta.

SKOK DOBITI

U ovo se vrijeme iskristaliziralo nekoliko građevinskih tvrtki koje su postale prilično moćne u Hrvatskoj. Najuspješnija izvozna građevinska kompanija je Institut građevinarstva Hrvatske na čijem je čelu Jure Radić, bivši ministar obnove i razvitka. IGH je postao dovoljno velik da krene u svoj preustroj. Snažnim širenjem djelatnosti u posljednje dvije godine, povećanjem broja za-

poslenih iznad tisuću i zbog činjenice da s novim projektima IGH postaje investicijska tvrtka - došlo je vrijeme za preustroj. U holdingu IGH bit će nekoliko tvrtki od kojih će jedna biti institut koji će se i dalje baviti osnovnim poslom - projektiranjem i ispitivanjem materijala. Institut građevinarstva Hrvatske osnovan je 1949. kao Laboratorij građevinarstva Zagreb radi pružanja podrške operativi u održavanju i unapređivanju kvalitete građevinskih radova. Sadašnje ime Institut je dobio 1956., a šest godina kasnije dodijeljen mu je status znanstvene ustanove. Godine 1977. Institut se udružio s Građevin-

skim fakultetom Zagreb u jedinstvenu radnu organizaciju Građevinski institut, a 1991. se na temelju nove zakonske regulative odijelio od fakulteta i ponovo preuzeo stari naziv Institut građevinarstva Hrvatske. IGH je uspješno izišao na inozemno tržište te je u za-

dnjih godinu i pol ugovorio nekoliko poslova u srednjoj i istočnoj Europi, a javnost je posebno privukao ugovor o projektiranju 10 hidrocen-

Gradevinski sektor, usprkos nedavnom padu, jedan je od najlikvidnijih sektora na ZSE-u

trala na čečenskoj rijeci Argun. Jure Radić najavio je nedavno prilično ambiciozan petogodišnji plan podizanja prihoda na 300 milijuna eura. U prvom polugodištu ove godine IGH je ostvario ukupni prihode u visini od 371 milijun kuna, što je za 13 posto više nego u istom razdoblju prošle godine. U tvrtki posebno ističu porast prihoda od prodaje u inozemstvu za 109 posto, koji su najvećim dijelom ostvareni na tržištima Albanije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Pritom je porasla i neto dobit od 3 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine te je iznosila 45,2 milijuna kuna.

IGH je samostalno ili s partnerima osnovao tvrtke u inozemstvu. Riječ je o Maroku, Rusiji, Bugarskoj, Crnoj Gori, BiH. Hrvatsko tržište postalo je zasićeno i onaj tko želi opstati u konkurentskoj borbi mora se širiti. U prvih šest mjeseci ove godine izdano je 5057 odobrenja za građenje ili 19,6 posto manje nego u

IGOR OPPENHEIM, predsjednik Uprave Ingre, u društvu direktora Zagrebačke burze, Roberta Motušića

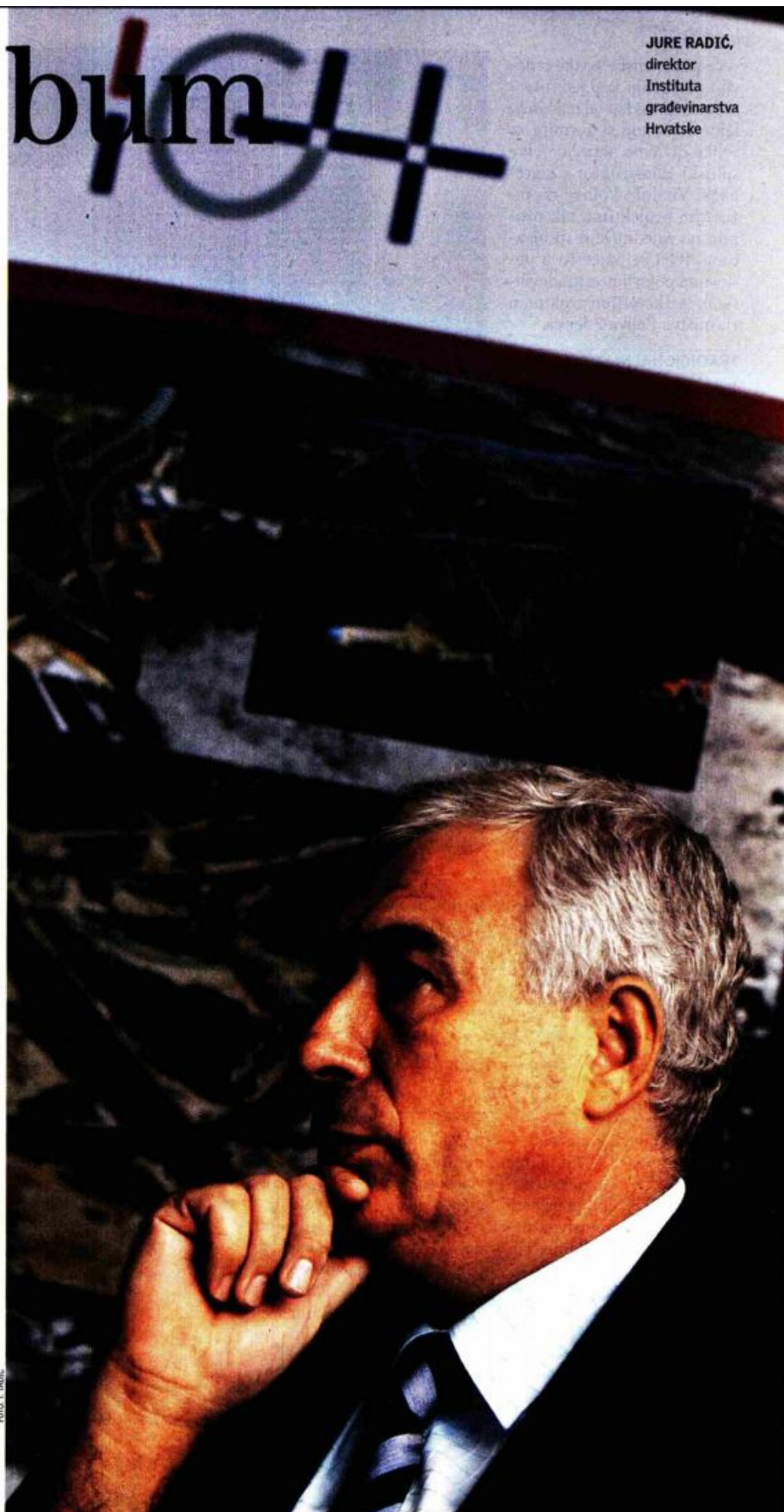
nski bum tvo

istom razdoblju prošle godine, objavio je Državni zavod za statistiku. U usporedbi s prvih šest mjeseci prošle godine, vrijednost građevinskih radova u prvom je polugodištu ove godine manja za 11 posto i iznosila je 12,93 milijarde kuna. To znaju i u Ingrid, građevinskoj tvrtki koja je nedavno za oko 7 milijuna eura kupila makedonsku građevinsku tvrtku Mavrovo.

ZAJEDNIČKI NASTUPI

“Ovo je samo nastavak projekta osnaživanja makedonskog tržišta, kojeg smo počeli s akvizicijom Mavrova. Mavrovo Inženjering posluje i u Rusiji i Bugarskoj, a Ingrid ima poslovne interese na tim tržištima”, komentirao je svojedobno nakon kupnje 100-postotnog udjela za medije Igor Oppenheim, predsjednik Uprave Ingrid. Ona je prvo ovogodišnje polugodište završila sa 55,6 milijuna kuna neto dobiti, što je 18,2 posto više nego u istom lanjskom razdoblju. Ukupni su prihodi Ingrid u iznosu 484,11 milijuna kuna veći za 40,2 posto nego u istom razdoblju lani.

Ostvareni prihodi najvećim se dijelom odnose na prihode iz redovnog poslovanja i oni su iznosili 467,62 milijuna kuna i u odnosu na prvo polugodište lani veći su za 50,6 posto. U Ingrid u komentaru izvešća ističu da im se pojačan obujam realizacije po investicijskim projektima odrazio i na strukturu profitabilnosti te da i dalje bilježe znatan porast operativne profitabilnosti. Građevinske tvrtke u Hrvatskoj uglavnom nastupaju zajednički, a IGH kao najmoćnija uglavnom gradi. Naj-

JURE RADIĆ,
 direktor
 Instituta
 građevinarstva
 Hrvatske

FOTO: T. TRACIĆ

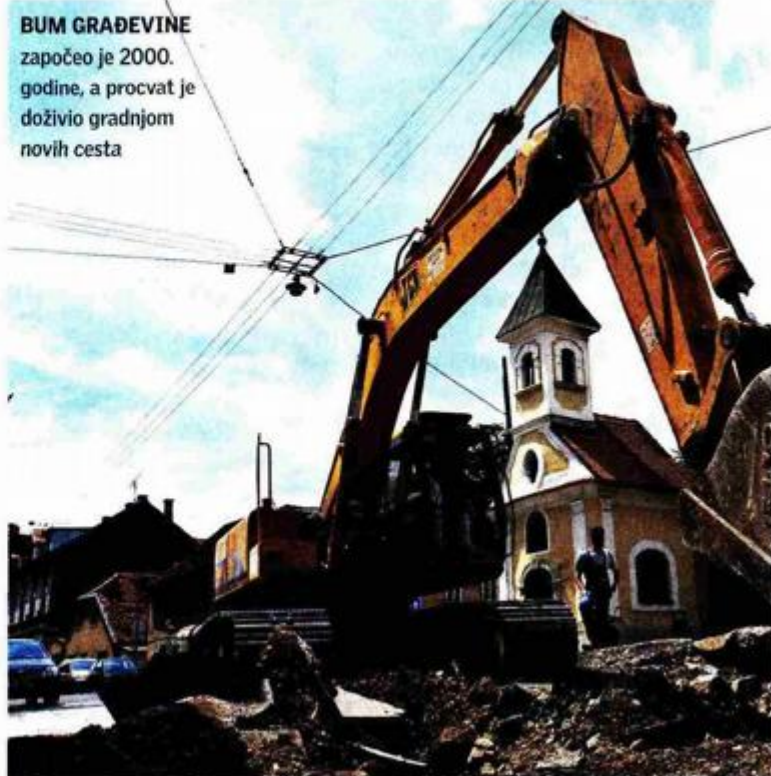
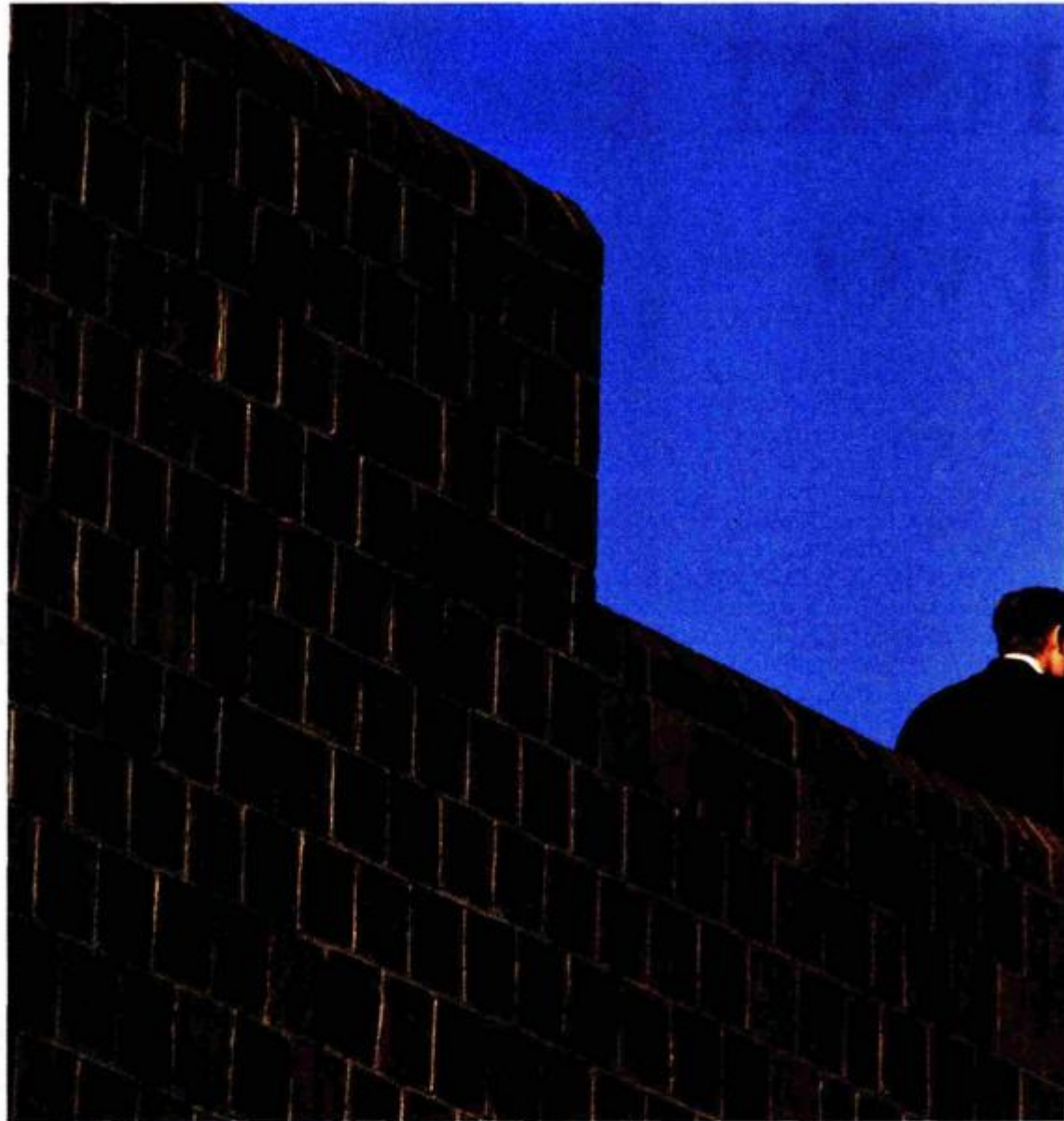
► veće građevinske tvrtke redovito nastupaju kao jedinstveni igrači pa jedan od najčešćih konzorcija koji se formira za velike državne natječaje čine splitski Konstruktor i zagrebački Viadukt koji se na različitim projektima tek rotiraju na zajedničkim projektima. IGH se najčešće u poslovima pojavljuje s građevinskom tvrtkom Konstruktor, u vlasništvu Željka Žderića.

TRADICIONALNI KUPCI

Konstruktor je jedna od građevinskih tvrtki koja nije izlislana na Zagrebačkoj burzi. I ona je prisutna na inozemnim tržištima. Konstruktor je prisutan na gradilištima u gotovo svim dijelovima Hrvatske te u inozemstvu. Najnoviji mogući posao je u Crnoj Gori gdje se splitski građevinar, zajedno s Osijek Koteksom u konzorciju s austrijskom kompanijom Alpine, prošao pretkvalifikacijski natječaj za gradnju autoceste Bar - Boljare, i to u vrlo jakoj međunarodnoj konkurenciji. Osim njih, za gradnju prve autoceste u Crnoj Gori natječu se i austrijski Strabag, francuski BTP, grčki Actor i Housing and Construction Holding iz Izraela. Hidroelektra - niskogradnja jedna je od rijetkih građevinskih tvrtki koje su u prvom polugodištu ove godine ostvarila 7,9 milijuna kuna manju dobit, odnosno 13,4 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. U padu za 9,2 posto su i ukupni prihodi tvrtke koji su za prvih šest mjeseci ove godine iznosili 491,6 milijuna kuna. Najveći dio prihoda, 454,7 milijuna kuna, Hidroelektra je ostvarila u Hrvatskoj, dok su prihodi od prodaje u inozemstvu iznosili 30,13 milijuna kuna. Hidroelektra je osnovana 1946. godine sa sjedištem u Zagrebu. Ubraja se među respektabilne građevinske tvrtke u Hrvatskoj i ima 1988 zaposlenih. Prvotno je radila velike građevinske zahvate na hidrocentralama, a onda joj je u ime-

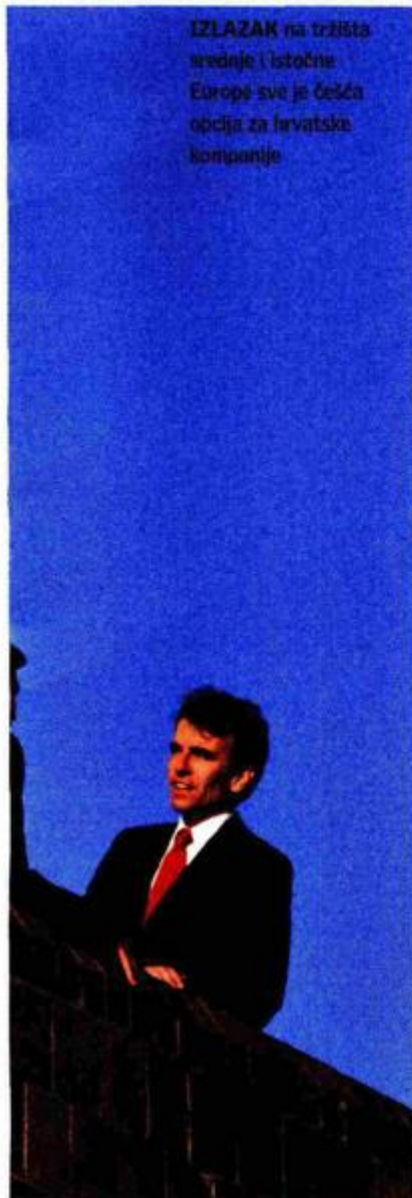
Konstruktor iz Splita natječe se za gradnju prve autoceste u Crnoj Gori

na dodan nastavak niskogradnja pa je počela raditi i poslove takve vrste. Prilikom izvođenja radova u Alžiru 1993. godine, u terorističkom je napadu na gradilištu ubijeno 13 radnika Hidroelektre. Cjelokupna je oprema ostavljena na mjestu pokolja, a hrvatsko je veleposlanstvo nakon tog tragičnog događaja prestalo djelovati. Dalekovod je jedna od najvećih građevinskih tvrtki te je glavni nabavljač opreme za autoceste, a bavi se i projektiranjem. Ukupni prihodi Dalekovoda u prvih šest mjeseci 2008. u odnosu na isto razdoblje 2007. porasli su oko 27 posto, na gotovo 820 milijuna kuna. Najveći rast prihoda

BUM GRAĐEVINE započeo je 2000. godine, a procvat je doživio gradnjom novih cesta

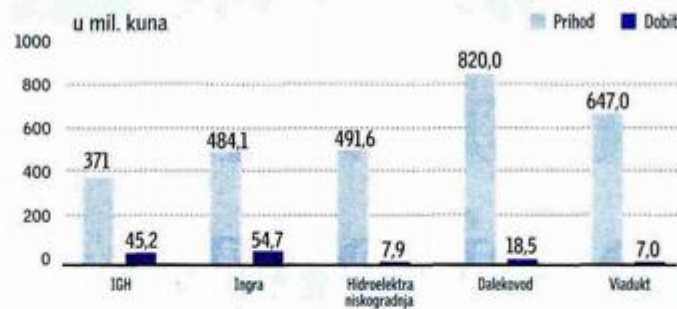

IZLAZAK na tržišta srednje i istočne Europe sve je češća opcija za hrvatske kompanije

Polugodišnji rezultati građevinskih tvrtki

zabilježen je u domaćoj prodaji koji se uglavnom odnosi na tradicionalne kupce u zemlji iz energetskog sektora, cestogradnje i željeznice, te prodaju i montažu metalnih konstrukcija na objektima Prve pomoći u Zagrebu, dvorane Lora u Splitu.

KOREKCIJA NA BURZI

Rast prihoda od inozemne prodaje očekuje se u drugoj polovici 2008., i to uglavnom iz projekata u tijeku, kao što je ono u Kazahstanu gdje bi Dalekovod trebao projektirati i izgraditi 500 kv dalekovoda ukupne duljine 390 kilometara. U Albaniji je u tijeku priprema za izgradnju 400 kilovata dalekovoda Tirana - Podgorica i pripadajućih vodnih polja, a u Bosni i Hercegovini radit će sanaciju "sivih zona", odnosno loših energetskih prilika u distribuciji Elektroprivrede hrvatske zajednice Herceg Bosne. U Norveškoj se očekuje gradnja dalekovoda 420 kv Skareheia (Evje) - Holen, duljine 105 km.

Tvrtka koja ulazi u kategoriju velikih jest i Viadukt. Osnovan je početkom 1947. godine kao poduzeće za gradnju mostova. Viadukt je u prvoj polovini godine ostvario neto dobit sedam milijuna kuna, što je 39 posto manje od 11,5 milijuna kuna koliko je ostvario u istom razdoblju prošle godine. Prihodi tvrtke, kao ni struktura prihoda, nisu se značajno promijenili u odnosu na lani. Dok su 2007. bili 653 milijuna kuna, u prvih šest mjeseci 2008. su 647 milijun kuna.

Građevinski sektor na Zagrebačkoj burzi je prošle godine bio jedan od najlikvidni-

jih i s najvećim rastom, ali je od početka ove godine jedan od najteže pogođenih korekcijom na domaćem tržištu kapitala. Primjerice, Ingra je dionica koja je prošle godine imala najveći rast cijene veći od 300 posto, a od početka je godine pala 40 posto. Građevinski sektor u prosjeku je od početka godine pao više od 50 posto, usprkos financijskim izvješćima i dobrim korporativnim vijestima građevinskih kompanija. Riječ je o

Manjak stručnjaka u sektoru prijete usporavanjem novih poslova

jednom od najlikvidnijih sektora na Zagrebačkoj burzi čija su izdanja uglavnom utjecala i još utječu na izvedbu dioničkog indeksa CROBEX. Većina analitičara napominje da je taj sektor u prijašnjim razdobljima rastao brže od prosjeka, pa intenzivniji pad u odnosu na CROBEX ne iznenađuje. Ono što je možda jedini nedostatak u građevinskom sektoru danas je manjak stručnjaka. Upravo taj nedostatak prijete usporavanjem poslova građevinskih kompanija

ja i njihovoj ekspanziji u inozemstvu. Stoga je Jure Radić kazao nedavno kako i IGH želi povećati udio visokoobrazovanih stručnjaka u tvrtki sa sadašnjih 68 posto na 75 posto. U idućih pet godina plan je zapošljavati po stotinjak stručnjaka godišnje, kao i stipendirati studente i stimulirati poslijediplomske studije.